

3. Овчаренко Т., Бочі А., Поворозник В. Особливості формування та виконання бюджету об'єднаних територіальних громад. МЦПД. 2016. 136 с.

4. Державний бюджет 2018 року та децентралізація: експертний аналіз. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2376-derzavnij-budzet-2018-roku-ta-decentralizacia-ekspertnij-analiz.html>.

Грема Катерина Володимирівна

ст. гр. Фм-11, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидорчук А.А.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ В ІНВЕСТИЦІЇ

Сьогодні одним із найактуальніших питань продовжує залишатися проблема трансформації заощаджень населення в інвестиції, оскільки через інвестиції здійснюється вплив заощаджень на функціонування усієї економічної системи країни. Трансформація заощаджень домогосподарств в інвестиції трактується як механізм перетворення тимчасово вільних коштів (грошових ресурсів) домогосподарств у фінансові та не фінансові (матеріальні і нематеріальні) активи з метою отримання майбутнього доходу на ці вкладення. При цьому існують «два методи перетворення заощаджень в інвестиції: прямий та опосередкований». При виборі прямого методу трансформації заощаджень кошти переміщуються безпосередньо від інвесторів до позичальників, і у цьому випадку інвестори беруть на себе значну частину ризиків, які пов'язані з інвестуванням. Через опосередкований метод зв'язок між інвесторами і позичальниками здійснюється через фінансових посередників (банки, інвестиційні, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди тощо), які реалізують переміщення коштів від інвесторів до позичальників [3].

Процес перетворення заощаджень в інвестиції різними суб'єктами господарювання практично не відрізняється. Кошти домогосподарств, держави, різноманітних господарських одиниць вивільняються з процесів виробництва і споживання, акумулюються, а після цього вкладаються в інструменти фінансового ринку. У той же час у суспільному відтворенні заощадження домогосподарств відіграють найбільшу роль. Вони формують основне джерело коштів на фінансовому ринку країни. Основою заощаджень домогосподарств є добровільне відкладення грошей на деякий час після задоволення своїх поточних потреб та сплати податків. Тому заощадження населення можна визначити як частину їх грошових доходів, яка формується за рахунок скорочення поточного особистого споживання (задля накопичення) і призначена для

забезпечення потреб у майбутньому [2]. Перед тим, як прийняти рішення про здійснення заощаджень домогосподарствам потрібно обрати найефективнішу із форм заощаджень. До основних форм заощаджень належать: готівкові заощадження в національній та іноземній валюті; кошти розміщені на рахунках у банках та небанківських фінансових установах (кредитних спілках, недержавних пенсійних фондах тощо); вкладення в акції та боргові цінні папери, у страхові поліси, нерухомість, дорогоцінні метали, криптовалюти, антикваріат тощо.

Найпоширенішими формами заощаджень у світі являються банківські депозити, цінні папери (передусім акції та облігації), нерухомість. В Україні цей перелік доповнює готівкова валюта. Також в останні роки особливої популярності набуло використання криптовалюти.

Найбільш привабливою та популярною формою заощаджень для українців продовжують залишатися банківські депозити. Загальні обсяги заощаджень домогосподарств України у вигляді депозитів у комерційних банках країни у 2016 р. становили 437,0 млрд грн (табл. 1). Протягом 2000–2016 рр. вони зросли у номінальному обчисленні у 64,3 рази. З 2008 р. в умовах значних коливань валютного курсу та ситуації невизначеності вкладники розміщували наявні кошти в комерційних банках на короткий термін чи взагалі закривали депозити, внаслідок чого їх обсяги скоротились у 2009 р. на 1 млрд грн, а протягом 2013–2015 рр. – на 31,0 млрд грн. Натомість обсяги депозитів в іноземній валюті за період 2013–2016 рр. зросли на 29,8% виключно за рахунок зниження курсу гривні до іноземних валют, тоді як у валютних номінаціях їхній обсяг зменшився [5].

Таблиця 1

**Депозити домогосподарств у комерційних банках в Україні
у 2010-2017 рр., млрд грн***

Депозити	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017**
Всього	275,1	310,4	396,3	441,9	418,1	410,9	437,0	442,0
з них у валюті:								
Націо-нальний	142,9	160,5	186,8	257,8	200,9	198,9	198,0	198,0
Іноземній	132,2	149,9	182,5	184,1	212,3	212,0	239,0	244,0

** II кв. 2017 року.

*Складено автором на основі даних [5].

Значне скорочення обсягів депозитів відбувалося у зв'язку зі зростанням очікувань щодо ліквідації окремих комерційних банків та появи загальної невпевненості населення у можливостях стабілізації банківського сектору економіки, і відповідно, і повернення коштів. Однак необхідно враховувати і те, що певна частка заощаджень домогосподарств

тривалий час функціонує поза межами банківської системи – за оцінками Національного банку України, наприкінці 2015 р. готівкова іноземна валюта поза банківською системою становила близько 84 млрд дол. Активне залучення коштів населення, що обертаються поза банківською системою, становить значний резерв формування нових інвестиційних потоків у національну економіку та нарощування її соціально-економічного потенціалу.

Основний аспект трансформації заощаджень домогосподарств в інвестиції пов'язаний із забезпеченням стабільності економічного розвитку держави. Причинами низької концентрації заощаджень населення у вітчизняні фінансові інституції можуть бути: нестабільність економічної ситуації; низький рівень довіри населення до діяльності держави та фінансових посередників; відсутність культури інвестування заощаджень у кількох поколіннях населення країни; подача складної та незрозумілої інформації для основного потенційного інвестора національної економіки – домашніх господарств; інвестування тіньової економіки; відсутність ефективної системи державних гарантій збереження заощаджень населення зокрема.

Для того, щоб більшою мірою залучити заощадження домогосподарств у національну економіку необхідно запровадити такі заходи: збільшити рівень довіри населення до економічної політики держави; покращити обізнаність населення щодо різноманіття інструментів інвестування; забезпечити інформаційну прозорість фінансового ринку; створити передумови для зростання зацікавленості домогосподарств у залученні інвестицій.

Важливо усвідомлювати значення заощаджень домогосподарств, при стабільному зростанні яких, зростають і внутрішні інвестиції, а отже економіка країни загалом.

Література:

1. Кізима Т. О. Домогосподарства на фінансовому ринку України: поведінково-мотиваційний аспект. *Світ фінансів*. 2016. №3(48). С.89-101.
2. Кравченко В. В. Основні напрямки інвестиційної діяльності домогосподарств в національній економіці. *Економічний простір*. 2015. №16. С. 27–32.
3. Носова Є. М. Заощадження домогосподарств як джерело інвестиційних ресурсів в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2015. №2(167). С. 73–80.
4. Пасажко Т. С. Фінанси домогосподарств як джерело інвестиційних ресурсів економіки країни. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка та держава*. 2015. № 7. С. 108-111.
5. Депозити домашніх господарств. URL: <https://www.bank.gov.ua>.